

Секція 13. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

Н.С. Ковалевська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

О.О. Лісніченко, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ПРО ЕКОЛОГІЧНУ СКЛАДОВУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ІНДУСТРІЇ

Підприємства харчової індустрії в процесі виробництва здійснюють викиди забруднювальних речовин у атмосферне повітря, скиди стічних забруднених вод у поверхневі водойми та залишають тверді промислові та побутові відходи. Склад, динаміка та обсяги забруднювальних речовин, що продукують підприємства харчової індустрії, залежить від багатьох чинників: устаткування, що експлуатується; технологій виробництва; якості сировини; організації виробничого процесу та процесів зберігання і реалізації готової продукції; масштабів споживання сировини та енергії, виробництва та реалізації готової продукції тощо. Разом з тим, діяльність підприємств харчової індустрії має позитивний вплив на низку соціально-економічних параметрів розвитку країни. Слід зазначити, що Україні необхідно основні зусилля з реалізації ефективного державного регулювання харчової промисловості України зосередити на розвитку виробництва високотехнологічної екологічної продукції з високою доданою вартістю. Саме це забезпечить загальне посилення конкурентоспроможності харчової продукції та підвищення рівня промислово-технологічної переробки. Разом з тим, необхідно пам'ятати, що переробна промисловість є однією з галузей економіки, яка значним чином впливає на споживання екосистемних послуг та здійснює значний вплив на навколишнє середовище і стан здоров'я громадян. Сьогодні загальна вартість екосистемних послуг становить близько 124,8 трильйонів доларів на рік, що у два рази перевищує розмір світового ВВП. Близько третини природних ресурсів, що втрачає людство за рік, є невідтворюваними.

Від життєздатності екосистем залежить глобальна стабільність всієї біосфери, можливість виживання людства у довгостроковій перспективі. Деградація природних ресурсів, їх забруднення і втрата біологічного розмаїття скорочують здатність екологічних систем до самовідновлення. Деградація природи є однією з найсуттєвіших проблем світового масштабу. Саме сталість властивостей і цілісність оболонок Землі (атмосфери, гідросфери, літосфери та біосфери) є базовою умовою безпечного функціонування та сталого розвитку живого у будь-якій її точці.

Забезпечення екологічної безпеки має відбуватися у напрямку від системи до елемента. Тобто, про безпеку компонента екосистеми можна казати тільки у тому випадку, коли безпечним є стан системи, складовою якої він є. Прогрес у виробництві повинен досягатися за рахунок підвищення ефективності використання й економії сировини, тобто відбувається не нульовий економічний приріст, а нульовий приріст споживання засобів навколишнього природного середовища. Уникнути можливого передчасного зникнення з обличчя Землі в результаті самознищення під впливом власних варварських дій стосовно оточуючої дійсності людству дозволить лише пошук шляхів сталого розвитку планети.

Усвідомлення екосистемних проблем на світовому рівні призвело до появи низки міжнародних ініціатив з пошуку шляхів покращення ситуації, які можна об'єднати під лозунгом досягнення цілей сталого розвитку. На сьогоднішній день Україна вже доклала значних зусиль до процесу формування національної інституційної моделі забезпечення досягнення цілей сталого розвитку (ЦСР). В Україні напрацьовано нормативне підґрунтя досягнення ЦСР, зокрема стосовно екологічної безпеки. Останніми роками було прийнято низку законів України, які регламентують виробничу та природоохоронну діяльність суб'єктів господарювання, територіальних громад та суспільства в цілому. До них відносяться такі закони: «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про екологічну експертизу», «Про відходи», «Про екологічний аудит».

Таким чином, для управління змінами на шляху до побудови стійкої глобальної економіки шляхом поєднання довгострокової прибутковості із соціальною справедливістю та захистом навколишнього середовища життєво важливе значення має розкриття нефінансової інформації.

Проведений аналіз діяльності підприємств харчової галузі показав, що в сучасних умовах господарювання вона здійснює суттєвий вплив на еколого-економічний розвиток світу, оскільки є сферою економіки, яка з одного боку, використовує природні ресурси у господарській діяльності, а з іншого, виробляє екологічну продукцію, чим безпосередньо впливає на стан здоров'я та розвиток суспільства. У зв'язку з цим доведено, що саме ключові аспекти формування інформаційних ресурсів управління природним капіталом підприємств харчової галузі потребують поглиблених теоретичних досліджень та пошуку практичних рішень їх обліково-звітного забезпечення.